

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen minden nap reggel.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Helyben: Félévre 6.— K. Negyedévre 3.— K.
Vidéken: " 9.— " " 4.50 k.

Főszerkesztő:
Dr. VARGA LAJOS.

Egyes szám ára 4 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Arany János-u. 2. sz. Telefon 412.

A debreceni Cató.

Debrecen város társadalmáról csak a sajnálkozás hangján beszélnek.

Egy ember már évek óta képes ezt a várost terrorizálni anélkül, hogy bármi bántódása esnék. Mint a métely, mint a pestis ráfekszik erre a lomha városra, örökös félelembe, rettegésbe tartja annak valamennyi polgárát, senki sem tudja, mikor markol bele legszen- tebb családi ügyébe durva kézzel, senki sem tudja, mire virrad reg- gelenként.

Erkölcshíró ez az ur, aki nem érdemli meg, hogy lapban vezető helyen nevét kiirjuk. felesleges ne- vet említenünk, mindenki tudja, hogy kiról van szó, mindenki ismeri, a sajtóbetyárok eme — sajnos Debrecennek jutott prototípusát.

Nincs a mi nyelvünknek oly hatalmas szókincs, nincs a magyar nyelvnek az ő jellemzésére szolgáló elég jelzője, mellyel kimeríthetnénk Debrecen város saját külön sajtó- betyárjának gazságait. Megelevene- deit Catónak tartja magát. — Cató tudvalevőleg Rómának híres er- kölcshírója volt.

A debreceni Cató, az „állhata- tos“, a „becsületes“, a „megveszte- gethetlen“, a közérdek mártírjának állítja be magát és ez jellemző a mi társadalmunkra! Vannak sokan, a kik begranak neki és lelkesedé- sel fonják sok vihart látott feje köré a mártírum tövis koszorúját.

Sirjatok felebarátaim, zokogja- tok polgártársaim!

A debreceni Cató ma megszűnt létezni! Meghalt. A sirja ott dom- borul a Deák Ferenc-utcai igazság- ügyi palota esküdszéki termében. Immakulata „fivér“ belefult a saját posványába, ejtsetek érte egy köny- nyet ti panamázó angyalok, zokog- jatok elvesztése fölött fegyverková- csok. Elvesztettétek legkitünőbb ve- vőtöket. Revolvereitek most már ott rozsdásodnak el a pult fiókjá- ban, nincs, aki azokat naponta vá- sárolja és nincs aki azokat nap-nap után elsütögesse.

Fuit!

Valóban szomorú nekrológot írok. A debreceni Cató, aki azzal vádolta Márton Imrét, dr. Márton

Kalmánt és dr. Varga Lajost, hogy a Ganz gyár megfizette őket: teg- nap a lefolytatott esküdszéki bizo- nyítási eljárás során ezt az állítá- sát beigazolni nem tudta. Ellenben beigazolódott az, hogy ez a szenny visszafreccsent Cató ur redingót- jára.

Cató ur egy pillanatra megtán- terodott, de nem mint a római, mert a mi Catónk lelökte a karjára esett égő zsarátnokot és követelte, hogy az égett sebet a Ganz gyár 1000 koronával tapassza be. És mit tett a Ganz gyár, amely üzletet akart kötni Debrecenben? Beta- pasztotta Cató ur sebet, azaz a szá- jat: megfizette a nagydíjat. A szá- jait támogatást nem vette meg, de kénytelen volt elszervezni a halgatásért való megzsarolást. Cató ur feláldozta legjobb barátjá- nak, anyagi és erkölcsi támogató- jának: Jánosy Zoltán Nagytiszte- letű urnak igaz szívből fakadó meg- győződését — potom 1000 koroná- ért! Elkalmárkodta Janosi Zoltán támadó cikkét! sőt alkudott Janosi becsületére annak háta mögött.

De mondjuk el a dolgot úgy, ahogy történt a tegnapi esküdszéki tárgyaláson.

Cató ur, aki nem adja ki bérbe a tollát és meggyőződését semmi pénzért sem, elment a Ganz gyár Budapesti irodájába és 5000 koronát kért a tolláért. Nem adtak neki. — Fenyegetőzött és fenyegetőzését kezdte beváltani. Lelke meggyőző- déséből merített rágalmaktól hem- zsegő cikkekben támadta a Ganz gyarat. Támadta addig, amíg nem fizetett. Igazi üzlet ember, lehetett vele alkudni. Az igényeit leszálli- totta 1000 koronára, ezt a megrágal- mazott és megzsarolt gyár kifizette és Cató ur kihuzatta a mérgefogait — 1000 korona fájdalom-dijért.

De ne gondolják ám önök, hogy ez a zsarolás, dehogyan! Ez üz- let és Cató ur szerint megteszik más szerkesztők is. Hát miért ne te- hetné meg Cató ur? Ethika? Hát ilyen is van? Hát minek van? Ki- nek kell? Catónak bizonyára nem, neki üzlet kell és ha nincs, hát csinál ő.

Lehet, hogy az Esküdszék fel-

menti ismét a mi saját külön Ca- tónkat, de akármilyen is legyen a verdikt: Cató nincs többé.

Most már csak Székely Imre van a maga visszataszító meztelen- ségében. Veridicus.

Esküdszéki főtárgyalás.

Székely Imre a vádlottak padján.

— Második nap. —

Debrecen, 1908 szeptember 15.

Az esküdtbírószág ma folytatta a Székely Imre elleni főtárgyalást, mely szenzációs fordulatokban volt gazdag, s mely több iz- mi is csatlakozának a komikus jelenetekhez nevetésköz, ha ez a dolog a magyar sajtó- ra olyan végtelenül szomorító ne volna. Imre egy újságíró, ki évtizedeken keresztül fenn tudja magát tartani, támadásait abbahagyja s maga kénytelen az esküdtbírószág előtt da- dogya, pirulva, majd sápadozva bevallani, hogy a világitási ügyben egyszer elfoglalt és vehemens cikkekkel védett állapontját cserbenhagyja nyomorult 1000 koronáért.

Sőt ezen 1000 koronáért még egy bi- zottsági tagnak a magatartására szerinte gyakorolható befolyást is áruba bocsátotta.

A tárgyalások különben tanuvalomások egész sorával kezdődött.

Békásy Jenő: Az 1906 november 27-iki cikkről, mely a Reggeli Ujságban azt állítja, hogy Márton Imre a villamosági ügyben nem önzetlenül járt el a Ganz-gyár javára s hogy ez a gyár felelősséget dr. Márton Kalmárra bízta, van tudomásom. A dr. Márton válaszához a bevezető részt én irtam, mely csak egyik következménye, epizódja a Debreceni Reggeli Ujság részéről a debre- ceni függetlenségi párt vezetősége s a „Deb- receni“ szerkesztősége ellen hónapokon át folytatott hírlapi hárszának és támadásnak. Midőn a debreceni villamos telepre folyt a pályázat, nem kaptam senkitől semmi direkt utasítást, hogy melyik pályázó mellett írjak. Önként először a Siemens-cég mellett irtam cikket, mert előbbnek láttam. Midőn azonban kisért, hogy a függetlenségi párt- nak többsége a Ganz-gyár mellett tömörült: a párt lapjában ezzel ellentétes irányban önként értetőleg nem irtattam s irtam azon- tul a Ganz-gyár mellett, félre téve a magán nézetemet s tolmácsolva a pártértekezlet dr. Varga Lajos mint főszerkesztő, termé- szetszerűleg befolyást gyakorolt a lap irányi- tására, de ami nem egyezett a meggyőződé- semmel, közölni nem tartoztam. Egyszer pél- daul nem közöltem a főszerkesztő cikkét s még sem volt baj belőle. Támogatást kérti volt nálam a Ganz-gyár megbízottja is, de épp úgy s még előbb járt nálam a Siemens cég is.

Hajnal Gyula, a „Debreczen“ lapkiadóhivatali volt főnöke azt adta elő, hogy Békásy Jenőt dr. Varga Lajos utasította a Ganz-gyár melletti állásfoglalásra. Békásy egyszer a tanut megdorgálta, mikor a lapba a Márton irodától kapott s a Ganz cég melletti kardoskodó cikket közölt. Vagy Békásyról vagy Roskovitzről hallottam, hogy felmondanak neki, ha a Simens céget par-tolja. A Márton-iroda, egyik alkalmazottja útján még körleveleket is expodáltatott, melyeknek tartalmát dr. Márton Kálmán tudná megmondani.

Békásy Jenő szemébe mondja Hajnal Gyulának, hogy felmondással őt nem feoyeggették a Ganz-gyár melletti állásfoglalás érdekében.

Erre Hajnal Gyula oda módosítja előadását, hogy Békásy olyasmint mondott, hogy ki vagyunk téve a felmondás eszélyének, ha a Siemens cég melletti iunk.

Dr. Burger Peter: Jelen voltam a függetlenségi párt értekezletein, mikor a villamosági ügyet tárgyaltuk. Pártkérdéssé az ügy nem téletett, mert az elnök Márton Imre ezt fölöslegesnek mondotta, leintette. Én is a Ganz gyárnak adtam elsőbbséget a kértém Márton Imrét, hogy hangulatot csináljon mellette. Hogy csinált-e s miképen, nem tudom. Hogy dr. Márton Kálmán vállalta a Ganz gyár érdekében való eljárást, a gyár szempontjából nem helyesletem, mert által-masnak találtam, de gyanúsítás nem jutott eszembe.

Tanuja voltam annak a jelenetnek, midőn a korábbi közgyűlés végén a polgármester azt mondta, hogy láthatjátok, hogy itt csak becsületet uton lehet boldogulni. De ez a bejelentés nemesak Márton Imrere, hanem valamennyi Ganz pártira vonatkozott s azt mondtam, hogy nem lehet zsebre tenni. (Nem is tették zsebre, mert a miniszter megsemmisítette a határozatot. Szerk.)

Hoór Tempis Mór vallomása.

Elnök: Milyen állást foglal el a Ganz cégnél?

Elnök: Midőn a villanyvilágítási vállalat kérdése forgott szőnyegen Debreczenben, méltóztatott-e itt járni és érintkezni a magánvándlókkal?

Tanu: Több ízben jártam Debreczenben, mint a cég igazgató helyettese. Fekeressem Márton Imrét és Márton Kálmánt, akiktől Thaly Kálmántól hallottam, hogy olyan emberek, akiket, ha Debreczenbe jön az ember, illik meglátogatni és akiket ha meg tudok győzni az ügynek igazságáról, az igazság mellé fognak állani. Ezért mentem hozzájuk és sikerült is őket meggyőzőnem. Ettől kezdve ők az ügynek pártfogói voltak.

Elnök: Márton Imrét vagy Márton Kálmánt méltóztatnak megbízni a cég képviselőlével.

Tanu: Márton Kálmánt.

Elnök: Ó milyen ügyeket végzett?

Tanu: Internatív teendőket. Felkértük, hogy nézzen utána a városházán az ügyeknek s megbízta a felelőzés beadásával. A felelőzésnek az alaptervezetét mi készítettük s keldatuk Márton Kálmának azzal az utasítással, hogy illetékes helyen adja be.

Elnök: Milyen számlát nyújtott be Márton Kálmán és mikor egyenlítették azt ki?

Tanu: 900 korona volt az expozíciója, szóval igen szerény. Ez beérkezett 1906 őszén és mi október folyamán folyósi ottaz.

Elnök: Mikor először látogatta meg Márton Imrét, meg kellett őt nyerni az urak ügyének, vagy a maga álláspontját mindjárt kijelentette?

Tanu: Amikor tárgyaltuk az ügynek állását és a magyar ipar érdekét hangsúlyoztam, Márton Imre közbevágot, hogy ezekkel a dolgokkal tisztában van és a magyar ipar érdekeit mindig okvetlenül szem előtt fogja tartani. Erre a kijelentésre határozottan emlékszem, úgy hogy kapacitálás nem kellett.

Elnök: Valami jutalmat adtak, vagy ígérték-e Márton Imrenek az urak azért, hogy állást foglaljan az ügyük mellett.

Tanu: Egészen határozottan felelhetek erre a kérdésre. Minden ilyen ügy az én kezemen megy keresztül. Sem Márton Imrénél sem Varga Lajosnak, sem Márton Kálmánnak ebben az ügyben ígért nem téte-

tett. Semmiféle összeget vagy ellenértéket ezért nem kaptak és egyáltalában erről a kérdésről soha náluok sem a gyárban sem azonkívül szó nem volt.

Elnök: Ismeri Székely Imrét?

Tanu: Személyesen nem.

Elnök: Volt-e a cégnek vele érintkezése?

Tanu: Én közvetlenül nem tárgyaltam vele. Csak a referádákban tudom, hogy Székelyi dr. Ripka Ferenc folytatott tárgyalást a Székely lapjának miként való felhasználása végett, amely alkalommal megállapodás történt szerkesztői tisztelet díjra vonatkozólag is. Székely ebben az ügyben 1905-ben járt Pesten a gyárban, de nem én tárgyaltam vele, hanem Ripka. A lapnak irányítása szempontjából azon feltételekről is esett szó, amelyek mellett ez megtörténik. Az összegéről nem volt szó. Ripka egy ízben telefonon tett jelentést, hogy Székelyvel megállapodott és kérte az összegnek folyósítását. Távirati uton két részletben kapott Székelyt őt öt száz koronát szerkesztői tiszteletdíj gyanánt, hogy a lap közleményei elmaradjanak. Ugyanis a lap támadásai nézetünk szerint igazságtalanok voltak, mert nem vették tekintetbe a két ajánlat közt fennálló különbséget. A cikkek melyek a Siemens Schukert cég mellett szóltak tendenciozusak voltak és nem feleltek meg a való-ságnak. Így voltunk azután kénytelenek eszközözhöz folyamodni, hogy ezeket a támadásokat beszüntessük.

Elnök: Hogy telefonálta Ripka, hogy miért kell pénz Székelynek?

Tanu: Csak arra emlékszem, hogy megtelefonálta a megállapodás eredményét, hogy t. i. 1000 korona fejében kész Székely a támadó cikkeknek közléséről elállani.

Körösi: Igaz-e, hogy az 1000 koronás megállapodás a második közgyűlés előtt nem sokkal történt.

Tanu: Ezt közvetlenül a döntő közgyűlés előtt lehetett mert Ripka akkor járt itt gyakrabban a midőn a közgyűlést előkészítették.

Elnök: Tanu-e hogy az 1000 korona folyósítása után a Székely lapjában elmaradtak a támadások?

Tanu: Végleg nem maradtak el, hanem szüneteltek.

Körösi: Kirendelkezett a pénz folyósítása iránt?

Tanu: Én hatáskörömből kifolyólag. De nem irásban, hanem csak élőszóval intéztem el a dolgot. Hogy milyen címen és milyen tetel alatt arra nem emlékszem.

Körösi: Miképp jutott a pénz Debreczenbe?

Tanu: En úgy adtam ki az utasítást, hogy sürgetőleg küldjék Ripka címére.

Révi Nándor: Mikor Debreczenbe jött Márton Imréhez és megbízást akart adni, nem Márton Imrét kinalta?

Tanu: Ügyvédi megbízásról jelenlétemben nem volt szó. Az ügyvédi megbízás dolgában Márton Kálmánnal későbban tárgyalt Ripka Ferenc. Márton Imrével sem én, sem Ripka tudtommal ügyvédi megbízásról nem tárgyaltunk.

Révi: Szokott-e a Ganz-gyár írói tiszteletdíjakat adni?

Tanu: Szokott.

Révi: Debreczenben adott-e másnak tisztelet díjat Székelyen kívül?

Tanu: Erről nincs tudomásom.

Székely Imre vadolt: Én igenis kaptam pénzt s ezt nem titkolom, de ez üzleti dolga a lapnak. (Derűtség)

Elnök: (közbe vág.) Az nem áll.

Székely: Azt mondta a tanu, hogy végleg nem maradtak el a támadások, hanem csak szüneteltek. Én a Ganz gyárt nem képviseltem és hogy tovább nem írtam az ennek köszönhető. Sipos Béla veti rá, hogy hagyjak fel a támadásokkal az 1000 koronára való nézve megjegyzem, hogy szerkesztői tisztelet díjakat szokás osztogatni.

Elnök: Igaz-e hogy ön budapestre felment és megjelent Ripka Ferencnél és tárgyalt vele.

Székely: Arról tárgyaltunk, hogy milyen összegert pályázik a Ganz gyár és milyen a másik pályázat. Ő kérte az én támogatásomat.

Elnök: Ön kért összeget vagy önként ajánlotta azt Ripka.

Székely: Valószínűnek tartom, hogy ők ajánlották, de biztosan nem emlékszem.

Elnök: Milyen körülmények között kapta a pénzt?

Székely: Ripka engemet kért az Angol királynőben és mindenféleképp kerte támogatásomat végül csak akkor fogadtam el, amikor Sipos Béla rá beszélt és szükségünk volt arra, hogy a lapokban helyet adjanak az általuk írt közleményeknek. Én attól fogva a mikor megkaptam a pénzt, egyetlen egy hangot sem írtam.

Elnök: Hallgatásért is lehet pénzt kapni?

Székely: De nem haligattam akkor sem. (Derűtség).

Székely: Többször volt-e Hoór Tempis Mór ur Márton Imrénél?

Tanu: A Márton Irodában voltam mindannyiszor ahányszor lent voltam Debreczenben. És elfogok menni ezután is ha idejövök. Mert én Márton Imrét iszteletem.

Dr. Ripka Ferenc vallomása.

Elnök: Milyen minőségben van a Ganz gyárnál alkalmazva?

Tanu: Mint főtítkár.

Elnök: Debreczenben a magánvándlókkal érintkezett-e ebben a kérdésben és mi módon.

Tanu: 1905 őszén. Amikor 1905. október 9-én a tanács első ízben döntött, akkor indult meg a harc közöttünk és a Siemens-cég között. Mi nagy küzdelemre voltunk elkészülve és tényleg úgy is volt. Legelőször egy ügynök jött hozzam Debreczenből azzal, hogy ő áruogatni kíván bennünket, hogy megkapjuk a vállalatot és azt mondotta, hogy 25 ezer koronát biztosítsunk neki s akkor nyugodtan alhatunk. Ez az ügynök neveket is kezdett emlegetni, de én erre azt váiaszoltam, hogy ne folytassa tovább, azonban erről jelentést tettem az igazgatóságunk. Az igazgatóság azonban kijelentette, hogy epha a dolga bele nem megy. Ez az ur elment és azt mondta, hogy meglassuk, vért fognak izzadni. Néhány napra rá eljött Székely és felajánlotta szolgálatait. Elmondotta, hogy milyen sulya van lapjának. Kapacitált, hogy lépünk érintkezésbe vele annyival inkább, mert a másik cégtől már van neki megíró levele, amit meg is mutatott. Erről is jelentést tettem az igazgatóságunk, de az elutasítólag nyilatkozott. Erre Székely iméltelten hangsúlyozta, hogy Bakonyi Samu is az ő lapjának köszönhető a képviselőiséget és hangsúlyozta azt is, hogy a városházán milyen befolyása van. Én mindazonáltal nem ígertem semmit, de azt mondtam, hogy nem akarom hogy eltenségünk legyen. Ne írjon semmit és én megígertem, hogy ha megkapjuk Debreczenben akkor a vidéki hirdetéseket biztosítom neki az igazgatóságunk. Székely erre eltávozott és azt mondta, hogy ebből nagy baj lesz. Erre megindult a küzdelem s bekövetkezett az első közgyűlés. Mikor Debreczenbe jöttem legelső látogatásomat Márk Endre urnal tettem azonban beátam, hogy az ő támogatására nem számíthatok. Azután meglátogattam Márton Imrét és kértém támogatását. Ő rögtön meg is ígerte mert már ő ugyanis állást foglalt. Egyéből akkor szó közöttünk nem volt. Én aztán bejártam a bizottsági tagok háromnegyed részét. Azonban az első közgyűlésen nem kaptuk meg a vállalatot. Jó eleve láttam, hogy a többi vállalatnak mindnek van itt ügyvédje Debreczenben és én így tanács-talanul álván felkértem Márton Kálmánt, hogy hajlandó volna-e nekem információt nyújtani s főképp nyilván tartani a dolgokat. Márton Kálmán kijelentette, hogy szívesen megteszi a meddig igaz uton járunk. Mikor az első közgyűlés meg volt akkor folytatódott a harc és újra döntött a tanács. 1906. őszén ide lent voltam és fo ytattam a látogatásomat és a kapacitálást. Ekkor szeptemberbe ismét megindult az erős hírlapi harc. A Debreceni Szegedi Ujság a leghevesebben támadott. Szemen szedett valótlanságok jelentek meg benne. A közgyűlés előtt körül belől két héttel egy ismerősöm azt mondta, hogy kellene valamit csinálni mert a nap-nap melletti erős támadások közönséget befolyásol-

ják és enek nem jó vége lesz. Ez az ismerősöm azt mondta, hogy menjek el Székelyhez. Én kijelentettem, hogy nem kívánom azt hogy támogasson csak azt hogy ne foglalkozzék a dologgal. Székely kért egy bizonyos összeget a mire megindult az alku. Ennek az eredménye az lett, hogy nem fog cikket közölni egyáltalán s ezért kap 500 koronát, hapedig mi kapjuk meg az üzletet akkor ismét kap 5000 koronát. Az első részletet mindjárt ki is fizetük, a másikat a közgyűlés után kapta meg. Ezen alkalommal történt, hogy Székely ki vett egy hosszú cikket a mit Jánosi Zoltán írt és ezt felolvasta nekem Ebben irgalmatlan támadások voltak ellenünk. Azt mondta Székely, hogy ennek meg kell jelenni, ha meg nem állapodunk. Erre én azt mondtam, hogy tartsuk függőbe a dolgot és csakugyan ebben állapodtunk meg. Én telefonotam Pestre és kértem az 500 koronát, amit átadtam Székelynek. Székely azt mondta másnap, hogy mindent el fog követni, hogy mi kapjuk meg a válalatot. De nehéz lesz a dolga a Jánosi cikkével; azonban majd talál ő ürügyet arra, hogy miért nem adta ki. Azt mondta, hogy igyekezni fog rá venni a nagytisztelétű urat, hogy hagyjon fel a gyűlölködéssel, ne el irantunk viseltetik és a mint haza jönn beszél vele és reméli, hogy sikerülni fog rá venni arra, hogy mérsékeltebben nyilatkozzék és talán arra, hogy ne menjen el a közgyűlésre. Ugy emlékszem, hogy bizonyos fokozatot tettünk meg ahoá képest, amint kisebb, vagy nagyobb mértékben sikerül neki a Jánosi befolyásolása, hogy t. i. mérsékelve vagy egyáltalán nem szólal fel a közgyűlésen. Nyílt-téri közleményt is adtunk föl Székelynek, de azért külön fizettünk. Ezt követőleg Székely újságjában ellenünk támadó cikk nem jelent meg, a közgyűlés a mi javunkra döntött s én intézkedtem a hátralekös 500 korona elküldéséről.

Elnök kérdésére előadja még, hogy sohasem volt szó jutalomról Márton Imrével szemben. Márton viselkedése ennek a lehetőségét is kizárta. Újjadja még, hogy felajánlott támogatásáért előbb 5000 majd 3000 koronát követelt Székely Juhász Ignác bizottsági tag ur mondta nekem, hogy Márton lágyan kezeli a dolgot, melyet parikérdéssé kellene tenni, mert itt a magyar ipar partolása forog kérdésben. S ugy politikai kérdés. Ez izenetet én közvetítettem de Márton Imre határozottan kijelentette, hogy míg ő párt elnök addig ilyet meg nem engedhet. Ebbe bele nem mehet, mert a pártot nem politikai dologban exponálni nem szabad.

Dr. Körösi kérdésére előadja még, hogy Székely az első látogatás befejezésekor fenyegetőzött, hogy megfogjuk keserülni, ha vele nem szövetkezünk. A dr. Márton több mint száz tételből álló számlájának szoliditása meglepte az igazgatóságot.

E változásra Székely Imre megjegyzi, hogy ő csakugyan megkapta az 1000 koronát, de ő nem bizottsági tag s neki az ilyesmi szabad. Az 5000 és 3000 koronás ajánlatot ellenben tagadja, Ripka Ferenc tanu azonban föáll a szemébe mondja ujra vallomását. Ismétli, hogy Székely nála járt a támogatásáért, előbb 5000 majd 3000 koronát követelt és semmit sem kapván fenyegetőzött. Ismétli, hogy az 1000 koronát a Jánossy cikkének meg nem jelenéséért és a Székely további hallgatásáért tette, ismétli azt is, hogy a Jánossy magatartásának irányítását is ígérte Székely a fokozatosan az eredményhez képest megállapított összegekért. Elmondja azt is, hogy Székely legnehezebbnek állította a Jánossy cikkének megjelenését megakadályozni. Több cikk is van itt — ugymond — például a dr. Révi Nándoré is. Ő azonban nulla, az övét egyszerűen visszadobom, de Jánossyval nehéz lesz bírni.

A védő ellenzi a tanu megesketését, de a törvényszék elrendeli.

Ezután dr. Baosó Dezső, Becker Rezső és Loránt József vallomásai következtek, ezeknek jelentősége nincs. Mindössze Loránt József indította ismét derűsége a halgatóságot azon megjegyzésével, hogy ő a Debreceni Reggeli Újság akkori felelős szerkesztője csak akkor tudná megmondani, hogy az 1000 koronás egyezség létrejövetele után vál-

tozott e a lap iránya, ha a lapszámokat megtekintené.

Két óra felé ért véget a délelőtti tárgyalás, melyet délután 4 óra tályon folytattak. Indítványok következtek ugy a vád, mint a védelem részéről. A vád fölívta a vádlottat, hogy bár nem tartozik maga ellen bizonyítani, csatolja be a vonatkozó lappé danyokat, hogy meg lehessen állapítani van-e az 1000 koronás egyezség megkötését megelőző és követő időben a lapmagatartásában változás. Ezt Székely nem hajlandó teljesíteni, inkább beismeri, hogy igenis van változás, mert az 1000 korona átvétele után egy hangot sem hozott a Ganz gyár ellen.

A többi idő iratok felolvasásával és dr. Márton Kálmánnak utólagos kinallgatásával telt el s a tárgyalást este 7 órakor dr. Révi Nándor és az elnök között keletkezett szövegváltás majd szövegvonás fejezett be.

Holnap a kérdések megállapítására, a perbeszédre és a délutáni órákban az ítéletre kerül a sor.

Politikai hírek.

Budapest, szept. 16.

A politikai klubok ugyan még mindig néptelenek, de a vezető politikusok közül az utóbbi napokban, teljes csendben nagyon sok megfordult Budapesten, bizalmas tanácskozások folytak és teljesen kialakult az őszszel kezdődő parlamenti kampány képe.

A költségvetési ügyekkel fog kezdődni a parlament munkája. Október végén, vagy november legelején rövidlejáratu indemniút fognak előterjeszteni, amelyet a végleges 1909. évi költségvetés követ.

Rögtön utána következnek a választói reform, amelyet nem fognak összekötöni semmiféle más kérdéssel. A reform teljesen készen áll, rajta egy jottányit sem változtat többé Andrássy és vele marad, vagy bukik.

A jövő év tavaszára körülbelül elintézik — megszavazzák és szentesítik — a reformot, de a parlamentet még nem oszlatják fel. Egyrészt a választások megejthetőségéig még nagyon sok adminisztratív munka van hátra: kerületi beosztások, összeírás, választói lajstromok elkészítése, — másrészt a budget és a reform miatt háttérbe szorult javaslatokat kell a parlamentnek elintéznie. Legfontosabb ezek közül a katonai kérdés és a bankügy. Mind a kettő nagy viharok melegágya.

Körülbelül ezen a két dolgon fordul meg, sikerül-e vagy sem a fuzió, amelyet szintén a mostani parlamentnek — körülbelül 1910 nyaráig terjedő — élete alatt szeretnének nyelbe útai.

A fizetésrendezés epilógusa.

A gavallér Debrecen.

A tisztviselők panasza.

Most midőn nemsokára nagy mértékben fog emelkedni a pótdadó — egy még nagyobb pótdadó emelésének előfutárjaként, nem hiabavaló dolog megvizsgálni, hogy mily célra hozza meg a város ezen óriási áldozatokat.

Lóhalálban minden pontokon keresztül! ez volt a vezérelv, amelyet a világért sem mellőzött volna a rohanó Debrecen. Azaz, hogy nem is annyira Debrecen, mint inkább rohanó tisztviselői. Maguk maguknak rendezték meg a fizetést.

Nem volt azonban érdemes talán még sem annyira vágatni. Nem ártott volna tekintetbe venni a józan, okos fők komoly véleményét is, akik bölcs megfontoltsággal akarták kielégíteni a város polgárságát és a tisztviselőket is. Ez munkálta volna a debreceni polgárság érdekeit.

Azt meg kell adni különben, hogy Debrecen gavallérosan járt el tisztviselőivel szemben. Sőt nagyon is gavallérosan. Nemcsoda hiszen „könnyű magunk magunkkal szemben bőkezűeknek lenni” — mondja a régi közmondás. De ki is vitytuk vele az egri nevet — legalább is gavallérság szempontjából.

Az egész ország csak így tárgyalt rólunk, hogy: „a gavallér Debrecen” — „a Magyar dóg város” — „fejedelmi bőkezűség” — „pazar fizetésrendezés” — és más efféle szólások forogtak közszájon.

Tellik — jut is marad is — hiszen van elég Debrecen nemes városának! Ezt mondta mindenki, addig polgárságunk pedig keservesen izzadja ki, véres verejtékével az adófilléreket, hogy mások most még csak százezreket, később majd milliókat dobjanak ki könnyelműen és „gavallérosan”.

Fizetés rendezés! Sokan nem tunják mit értenek e szó alatt. Sokan nem tudják mit értenek a fizetések felemelése, a tisztviselők existenciájának biztosítása alatt.

A jelenlegi fizetésrendezés talán elégséges a bajok gyökeres orvoslására?

Koránt sem! Ne higyjünk ennek.

Nem az a fizetésrendezés, ha azok emelik fel a már amugy is igen nagy fizetésüket, akiket a jó sors zsiros állással ójándékozott meg.

Ez nem fizetésrendezés, amelynek első sorban a kicsinyek létekedét kell biztosítani! Ez a zsiros érdek kihasználása ilyen jogcím alatt, hogy: fizetésrendezés. A név leleplezi a fogalmat, ami pedig nem egyéb — mint önzés.

A mostani fizetésrendezés pedig csupán a nagyok javát munkálja, a kicsinyeket nyomorban hagyja továbbra is.

Mig például az amugy is bőjavadalmu zsiros állások fizetését 30-40-50 sőt 60 százalékkal emelik, addig a város szegény munkás tisztviselőin jóformán mit sem segítenek. — Csak koncokat dobnak nekik a város zsiros vagyonának az eltékozlásából!

A kis tisztviselők között általános is emiatt a panasz, nyílt elégtelenségben fog kitörni rövidesen.

A kis tisztviselők is követelik a maguk jogát. Rendezzék az ő fizetésüket is tisztességesen.

De ugylátszik, hogy azoknak az uraknak, akik magukkal szemben olyan bőkezűek voltak, nincsen és nem is volt gondjuk szegény nyomorgó alantosaikra!

Csak az a fő, ha az ő fizetésük rendezve van, a többi mind mellékes.

Hónapokon keresztül suttogtak a frázisok érdekükben, az ő nyomorukat használták fel a maguk önző érdekének az előérésére.

Most már minden rendben van. Hadd nyomorogjanak tovább a koncokkal és hulladékokkal, amit a „nagy urak kegyelme nekik is juttatott” — igaz, hogy keserves verejtékük árán.

A diadalmamort nemsokára kifogják heverni. Kiszáll a fejükből a hatalomban való megittasultság gőze — és következik az ítélet. Szigorú, de igazságos ítélet. „És akkor leszen sötétség és fogak csikorgatása“.

(—ith.)

Kérem a cégre figyelni.

Vadász és sport

Cipők

Mandel Lipótnál.

Kérem a cégre figyelni.

HIREK.

— **A parlament őszi munkarendje** Az őszi ülésszak első heteit tudvalevőleg a delegációk fogják kitölteni. November havában a kormány az 1909-iki költségvetést akarja nyolc óras üléseken tárgyalatni úgy, hogy indemnitre nem lesz szükség. — Ezután Wekerle az újreformot veszi elő, amelynek elintézése hosszabb időt fog igénybe venni. A választói reform, melyet Andrassy október hó folyamán fog előterjeszteni, a Ház csak a jövő év őszén fogja tárgyalni.

— **A károcai kongresszus.** Karlócáról jelentik: A kongresszus mai ülésén a kir. biztos felolvashatta a Znejanovics megválasztását megsemmisítő királyi leiratot, azután pedig felhívta a kongresszust, hogy az új patriárkát három napon belül válassza meg. A radikális part, mely a kongresszus többségét képezi, tegnap egész nap tanácskozott, de végleges határozatot nem hozott. Hírluk, hogy ma délután a radikálisoknak egy négytagú küldöttsége (Musilky, Manojlovics, Krasojevics és Tomics Jan) Budapestre utazik a választás ügyében.

— **A hajduböszörményi rendőrfőkapitányi állás.** Hajduböszörményben a főkapitányi állásra több pályázót emlegetnek, de a kiválasztásra leginkább óhajtják Hibjánt Károly helyettes főkapitányt, ki már Kelemen volt kapitányt egy ízben helyettesítette s most is helyettes utána. Hibjánt képzettsége, rendőri tudása, szóval szakértelem a legmelegebben ajánlják erre a tisztre. Böszörményben azt remélik, hogy a főispán Hibjánt nevezi ki, mint legméltóbbat.

— **Szoboszlóiak küldöttsége.** Hajdusoboszlóról ma népes küldöttség kereste fel Wessprémy Zoltán főispánt és arra kérték, hogy Szoboszló érdekeire való tekintettel

Körner Bálát nevezze ki az ottani rendőrfőkapitányi állásra. A főispán jóindulatáról biztosította a küldöttséget.

— **A karambolművészek.** Fővárosi tudósítónktól: Szabó Gyula debreceni máv. forgalmi tiszt a múlt évben szabadsága ideje alatt megismerkedett Kaiser Jenő kereskedő-szegéddel. Az Árpád-kávéházban biliardoztak s játék közben Kaiser bemutatott egy fiatalembert dr. Greiner Hugó fővárosi ügyvéd néven. Hasonló módon ismerkedett meg Szabó Gyula Horváth néven szereplő Kenner Károly utazóval, aki valóságos biliardművész hírében áll. A karamboljáték Szabónak 150 koronájába került s hogy visszanyerje a pénzt, másnap a Matyástér-kávéházban folytatták a biliardozást. Előbb 20-25 koronás, később 100-200 koronás téteset raktak egy partiera. Reggelig így 1500 koronát nyertek el Szabó Gyulától. A kifosztott áldozat reggel felé vette csak észre, hogy milyen veszedelmes társaságba került s hogy őt milyen ravasz fufanggal megállapított terv szerint fosztották ki: larmát csapott s rendőrt akart hívni. A kávé erre megigerte neki, hogy visszaadja pénzt, ha csendben eltávozik. Szabó Gyula azonban megtette a feljelentést, mire az ügyészség pörbe fogta család bűntetteért Kaiser Jenőt, az állítólagos ügyvédet, akinek valódi neve Reiner Hugó, továbbá Kenner Lárolyt és Fleischer Károly kávést. A tárgyaláson a vádlottak tagadták, hogy valaha ismerték volna egymást, vagy hogy összebészélték volna a panaszos kifosztására. Mivel ügyesebbek voltak a jáékban, mint a panaszos, elnyerték a pénzt. A bíróság dr. Kisfalvi Rezső és dr. Nágel Ferenc védők meghallgatása után a négy vádlottat bizonyítékok elégtelensége okából felmentette a család büntetésének vádjától. Dr. Nagy Béla ügyész felebbezett az ítélet ellen.

— **Kossuth lakoma.** A debreceni függetlenségi-kör ez évben is megünnepli Kossuth Lajos születésének évfordulóját. Szeptember 19-én, szombaton este, Törő Imre vendéglőjében társas vacsorát rendez. Felkérjük Debrecen hazafias polgárságát, hogy e lakomán minél tömegesebben jelenjenek meg, ez által is kifejezést adva a Kossuth Lajos emléke iránt érzett tiszteletüknek. A vacsora étlap szerint lesz. — Kezdeté 8 órákor. Jelentkezni lehet a kör Csapó-utcai helyiségében.

— **Debreceniek buosun.** A debreceni katolikus hívek tegnapelőtt érkeztek vissza a rendes Máriánapi buosuról. Máriapócsig a hosszú utat gyalogszerrel tették meg Nyary Ignác furtai plébános vezetésével. A vizsziárkező buosusokat Grón Ferenc plébános fogadta fényes segédlettel, aztán a templomban háláadó istentisztelet volt.

— **Jogászyülés.** A jogászyifjuság nagy többsége tartott ma értekezletet a Bika szálloda kis éttermében Makfalvi Dezső J. mellett. Az illusztris elnökjelölt újból körvonalazta a múltban már bővebben kifejtett programját, mit az értekezlet nagy lelkesedéssel vette tudomásul s egyben biztosította őt laudakalán támogatásáról, minek frappáns bizonyítékát képezték az elhangzott felszólások és a mindvégig lelkes hangulat. A választás 17-én délután négy órákor lesz. A szimpatikus jogászelnökjelölt győzelme biztosra vehető. Egyébiránt szükségesnek tartjuk kiemelni, hogy némely személyektől eltekintve, a jogászyifjuság felsőbb éveinek hallgatói, kik úgy a viszonyokkal, mint a személyekkel alaposabban ismerősek, Mak-

falvi Dezső köré csoportosulnak, amirehöz úgy gondoljuk, kommentár nem kell.

— **Nasse Budapestén.** Több újság ama híradásával szemben, hogy Nasse berlini rendőrtisztviselő már hazautazott a magyar fővárosból, nem felel meg a valóságnak. Nasse, — amint azt a rendőri sajtóirodából közlik velünk — még itt tartózkodik, jelen van Kragujevics minden egyes kinnlalatásán és pontos telefonjelentéseket ad le Berlinbe, ahol szakszerű nyomozásokat folytatnak annak kiderítésére, vajjon csakugyan Kragujevics volt-e a sajtakereskedő Engel gyilkosa. A rendőrség tegnap kiadott Kragujevics-féle vallomását — amely voltaképpen tagadás volt — még nem merítették ki a fiatal gonosztevő kihallgatását. Ez folytatódni fog néhány napon keresztül. Kihallgatták tegnap Kragujevics volt háziasszonyát, Marosyné Á. pádnét is, akinek a Baross-utca 7. számú házában lévő lakásán közvetlenül a berlini ut előtt szobát bérelt. Marosyné határozottan emlékszik, hogy Kragujevics százhusz koronával indult utnak Berlinbe. Marosyné meg is kérdezte, hogyan fog ebből a kis összegből megélni. Kragujevics azt felelte, hogy Németországban igen könnyű pénzt szerezni. Ugyancsak Marosyné Vallomásából megtudta a rendőrség, hogy Kragujevics élénke levelezett berlini, hamburgi és más német városokban lakó katonatisztekkel. Többször kapott Németországból ajándékot, leginkább toalettdolgokat, finom selyememűt, kozmetikai cikkeket, de pénzt soha. — A rendőrség Kragujevicsnek a lakásán maradt összes leveleit ma lefoglalta. Marosynét eddig nem szembeesítették Kragujevicscsel.

— **Liedermann Aurél szabadlábán.**

A rendőrség néhány héttel ezelőtt gróf Esterházy feljelentésére 56,000 korona elszakításának gyanúja alapján letartóztatta Liedermann Aurél tőzsdebizományost. A fogva levő ember védője, dr. Gal Jenő, a vizsgálat során bemutatva mindazon kö levelet és tőzsdei árlapokat, amelyekkel igazolni kívánta, hogy az 56,000 korona nem elszakított el, hanem Liedermann a gróf utasítása alapján játszván, a tőzsdén elveszítette. Ez ügyben ma szenzációs fordulat állott be. Ma délelőtt dr. Spett Ferenc ügyvéd, gróf Esterházy Pál nevében sürgős beadványt nyújtott be a büntető törvényszékhez. Ebben kijelenti, hogy a védelem által becsatolt bizonyítékokból tényleg meggyőződött, hogy a feljelentés alaptalan, ez okból panaszát visszavonja s kéri, hogy a vizsgálóbíró helyezze azonnal szabadlábára Liedermann Aurélt.

A kérvényt ma délelőtt iktatták s azt Székely vizsgálóbíró még a délelőtt folyamán kézhez is kapja. Mután magánvadra üldözendő eseményről van szó, a panasz visszavonás folytán, a déli órákban Liedermann Aurél szabadlábára kerül.

— **Merényiő férj.** Fővárosi tudósítónktól: A rendőrség ma letartóztatta Klapcsik Emil 33 éves mintaszatart, aki az éjjel a Dregely-utca 10. szám alatti lakásán előbb a feleséget, később pedig önmagát akarta agyonlőni. A merénylet — szerencsére — Klapcsikné erős lélekjelenetének — nem sikerült, mert a szerencsétlen asszony még alkalmas pillanatban eludott menekülni a merényiő férj elől.

— **Vakmerő rablótámadás.** Vakmerő és páratlan fufanggal végrehajtott rablásról jött ma jelentés Kaba közösgéből a debreceni ügy szüregre. Az eset a kabal országos vasíron történt. Cs. Szücs Márton gazdálkodó lovat akart venni, amint körülnézett, megszólította egy jól öltözött fiatal ember. Cs. Szücs Márton hajlott a szóra és elindult az idegennel a két ló megvásárlására. Utközben az ismeretlen fiatal ember észrevétlenül el ejtett egy pénztárcát, mely alaposan tömve

„OTTHON“ KÁVÉHÁZ.

Egészen újjáalakítva, látványosságzámba menő új pazar berendezésével, Nagy Lajos elsőrendű zenekara közreműködése mellett

ma ünnepélyes megnyitást.

Pontos előzékeny kiszolgálás.

Élénk étel és italok.

Rosenberg Simon kávé.

lázott. Cs. Szücs Márton felvette, de mielőtt megnézhetné volna, hogy mi van benne, hirtelen a másik oldalról elő tappant egy másik ismeretlen és rátámadt a gazdára: Na gazember megfogtalak. Én vesztettem el ezt a tárcát, most te elakarod lopni. Hol van a pénzem? A gazda szabadkozott, de nem ért semmit, az idegen ráfogta, hogy nála van a pénz. Cs. Szücs Sándor elővette a pénzt, 5 darab huszkoronást, egy 100 koronásit. Ekkor azonban az idegen kikapta kezéből a pénzt és a másik fiatal emberrel megugrott.

— **Meghalt szabadsághős.** Aradról jelentik: Pless Hermann, aki a szabadságharcban többszörösen kiűntette magát, meghalt hetvennégy éves korában.

— **A kitűnő szobafestő.** Zámbo Lajos kitűnő szobafestőnek nevezi magát. Szobák festésével azonban vajmi keveset foglalkozik, inkább szelvényességéből él. Csalását úgy követi el, hogy mindenféle munkákat vállal, azokra előleget szed fel és aztán egyszerűen tovább áll. — Ilyenmő csalásokért Zámbo ur már a debreceni törvényszék fogházában négy hónapot ült. Mielőtt kiszabadult, újra kezdte pályafutását a szelvényesség terén. Miután éppen csalásai miatt Debrecenből örökre kitűntették, hát a közeli városokban szeddelgett. Legutóbb Bősörményben működött, de nem sokáig, mert az ottani rendőrség kinyomozta és letartóztatta. Vasra verve szállították be az ügyesség fogházába. Zámbo Lajos összesen 14 rendbeli csalást és szelvényességet követett el rendes receptje szerint.

— **Megtámadott tanító.** Különös és furcsa rablómadásról ad hírt szoboszlói tudósítónk, ami éténk világot vet az ottani közbiztonsági állapotokra. A múlt napokban késő este a Kabáról érkező vonattal érkezett Szoboszlóra N. K. ottani tanító, nyugodtan ballagott a szép holdvilágos estén be a városba, mikor az ut széléről elugrott 3 ember és nagy fenyegetések között pénzt kértek. N. K. azzal felelt, hogy nincs pénze. A támadók azonban ennek nem hittek és ott a gödrök partján a tanítót tetőtől talpig levetkettették, még a cipőt is le kellett huznia. Ehhez nem kell kommentár.

— **Garazda tüzér.** Lippáról jelentik: A tüzerek itt a környéken gyakorlatokat tartanak és ezen alkalommal gyakran igénybe veszik a lakosság előfogatait. Hecht tüzérképár egy ilyen előfogat dolgában összeveszett Dulea György oáh paraszttal, aki egy vasvillával a Hecht kíséretében levő Horváth köztüzért oly súlyosan megsebesítette, hogy kórházba kellett szállítani. Duleát letartóztatták.

— **Bő istenáldás.** Hajdubagason most másról sem beszélnek az emberek, mint arról a bő istenáldásról, melyben egy ottani asszony, Toth Imréné, leányneven Nagy Zsófia részesült. Valóságos természeti érdekességnek is beillik az eset. Toth Imréné tegnap hármas ikreket szült. Kező köztük leány volt a egyik fia. A fiú és az egyik leány rendes fejlődésű újszülött volt, azonban kevés életterével, úgy, hogy alig éltek pár órát. A harmadik iker torzszülött volt.

— **Köszönetnyilvánítás.** A debreceni izr. nőgyógyászati egyesület elnöksége boldog emlékeztető Erzsébet királyné emlékeztetőre tett alapítvány kamatából gyászos halálának évfordulója alkalmával 20 koronát küldött a siketnémák intézet javára, mely kegyes adományért fogadja az izr. nőgyógyászati egyesület a szegény siketnémák nevében hálás köszönetemet. Oáh Károly tanácsnok.

— **A levegő meghódítása.** Washingtonból érkezett tudósítás szerint Orville Wright ma tulszárnyalta az általa teremtett rekordot, amennyiben 74 percig és 24 másodpercig maradt a levegőben, miközben elérte a 280 lábnyi magasságot. Egy társa kíséretében másodszor is felszállt és 9 perc 6 másodpercig maradt a levegőben.

— **Werner Gyula új regénye.** Forgách Simontól, Rakóczy tábornokáról szól Werner Gyula új regénye. Forgách Simon egyike a kuruc szabadságharc legérdekesebb alakjainak. — A nagy fejelem Rakóczy ügyéért hagyja ott fényes állását, a bécsi fényes udvart. Komplikált jellem, világi és a szalonok könnyűvőru lovagja, egyszeresmind a kötelesség fanatikusa s hibuzgó. Helyzete a kuruc seregben nem volt irigyléseméltó. Gyanakodnak rája a mutja és Jézseffel, a trónörökösrel való barátsága miatt. Ez juttatja, persze ártatlanul, saját felei börtönébe. Ez a börtön csak évek múlva, a kurucok csillagának letűnésekor nyílik meg s ő, a Rakóczytól megalázott büszke főúr, nem kap a szatmári békén, itthagya vagyonát, itthagya minden dísz, nyugalmat s elmegy szegényen a bujdosókkal és török földön fejezi be életét. A regény első része az I. Lipót korabeli Bécsesei kezdődik. Forgách Simonnak egy szerelmi története szövődik itt Consbruch Klárával, Consbruch Gáspár, a titkos kabinetiroda titkárnak hugával. Második részben a kuruc szabadságharc viharzó éveit, Károlyi, Beresényi kora jelenik meg. Ebben az eleven és sok történelmi hűséggel rajzolt háttérben játszódik Forgách Simon szövevényes históriája.

— **Percel Carola tánciskolájában** október első felében kezdődik az őszi tanfolyam. Gyermek kolon, esti és bosztoni kurzusok. A nyári szünet alatt a táncterem szépen át lett alakítva és parkettel ellátva. Beiratkozni lehet naponta szeptember 18-ától kezdve a Szent Anna-utcán lévő tánciskolában.

— **Őszi barack duránci,** valamint saját termésű muskotály, chassellas és passatutti csemege szállítót előnyös árban ajánl Csanak József kereskedése.

Gyermekjátékszerek, ajándék tárgyak, műiparúru különlegeségek, valamint ebédlőasztali kellékek nagy választékban kaphatók Mentze Henrik újdonságok áruházában Kossuth-u. 4. sz.

Minden nap korán reggel megjelenő lapunk előfizetési ára egy negyedévre 3 korona. Megrendelhető Arany János-utca 2. szám, Hungária épület, földszint 2. ajtó.

Elsőrendű

terméke a magyar pezsgőgyártásnak, melyben a francia jelleg kifejezetten érvényesül s mint ilyen a francia pezsgőket pótolni van hivatva. Kapható minden elsőrangú fűszerkereskedésben, kávéházban és vendéglőben.

TÁVIRAT és TELEFON

A király Wesszprémbe.

Budapest, szeptember 15. Ma délután egy órakor utazott el a király a déli vasuton Wesszprémbe. — Utközben mindenütt oriasi óvációkkal fogadták. Szekesfehérvárra délután két órakor érkezett. A pályaudvaron gr. Szécsényi Viktor főispánnal élen tisztelgett az egész vidék notabilitása. Wesszprémbe fél ótkor érkezett meg az ő felségét szállító vonat. A főhercegek, hadvezetőség fogadák a városi előkelőség élén. Két oldalt fehér ruhás leányok sorfala között történt a bevonulás.

Aehrenthal utazása.

Bécs, szeptember 15. Aehrenthal külügyminiszter délután 3 órakor báró Gagern cs. és királyi követ kíséretében gróf Berchtold látogatására Buchlauba ment. Gróf Eszterházy Pál külügyminiszteriumi osztályfőnök, akivel gróf Berchtold szoros baráti viszonyban van, szintén meghívást kapott Buchlau kastélyba és báró Aehrenthalal egyidejűleg fog oda elmenni.

Sztrájk az anatóliai vasuton.

Konstantinápoly, szeptember 15. A kereskedelmi minisztériumban arról biztosítanak, hogy az anatóliai vasuton ma kitört sztrájk holnap befejezést nyer. A keleti vasutakon ismét megindult sztrájkmozgalom szindikátusa holnap fog tárgyalásokba lépni az itteni igazgatósággal. Ezzel szemben egy tegnapi szaloniki-i távirat azt jelenti, hogy az Orient vasut ottani vonalán a sztrájkot elintézték. A Boszporus hajós-

Grabéczy fest, mos, tisztít!
Debreczen, Széchenyi-u. 42.

társaság alkalmazottai azzal fenyegetnek, hogy holnap sztrájkba állanak. Az ifju török bizottságról bár közvetítő szerepet visz, mégis azt hiszik, hogy titokban, legalább részben, szítja a sztrájkmozgalmat, mert a hivatalnokok és munkások helyzetének javulásában saját népszerűségének és az alkotmány fennállásának bizonyos garanciáját látja.

A szentpétervári kolera.

Szentpétervár, szeptember 15. Ujabban 124-en betegedtek meg koleraiban. — Az áldozatok száma 36-al növekedett. Óriási a rémület. A kórházak tele vannak. A veszedelem perceről-percre nő.

Marokkó.

London szeptember 15. A Daily Mail jelenti Berliából. Előreláthatólag napok fognak eltelni, míg Németország abban a helyzetben lesz, hogy nézeteit a francia-spanyol javaslatokra adandó válaszjegyzékben előterjeszthesse. A jegyzéknek több olyan pontja van, melyekre nézve Németországnak előbb marokkói képviselővel kell érintkeznie, mielőtt válaszát megfogalmazhatja. Bülow herceg csak a hét végén érkezik bába, ami az ügü elintézését szintén késlelteti.

Letartóztatott bankkezelő.

Budapest, szeptember 15. A fővárosi rendőrség ma letartóztatta Wechter Gyula budai bankigazgatót, nagy váltó csalások miatt.

A török-belga konfliktus.

Konstantinápoly, szeptember 15. A bolgár ügyvivő ma éleshangu tiltakozó jegyzéket fog a portának átnyújtani. A jegyzék fel fogja említeni, hogy a bolgár ügyvivőt eddig a palotában adott ebédekre mindenkor meghívták és hogy nem lehet őt nem tekinteni diplomatának, mert a hágai konferencia határozatait önállóan írta alá. A vita már egy hét óta folyik, de szorgosan eltitkolták.

Berlin, szeptember 15. Gesov bolgár ügyvivő közölte a külügyminiszteriummal, hogy távollétében titkára fogja képviselni. A külügyminiszterium az értesítést a belügyminiszteriumba tette át, mert azon az állásponton van, hogy Bulgáriának, mint tartományoknak ügyei ennek a hatáskörébe tartoznak.

Szerkesztését felelős: a főszerkesztő.

Bosnyákország sarkánya.

A „Debreczen” eredeti regénye.

Írta: Tomić Eugén. 86

Ezentul Kara Mahmudnak nem volt más gondja, mint fölkeresnie Bosznia vitézét, Sarajevóban.

Hadzsi Muj csapatának menekültjei hozták meg Husszeinnak, a priepoljei verekedés híreit.

Trodorovits sorsát akkor már tudta. Elhatározta magát, hogy most elébe megy Kara Mahmudnak végre. Az utolsó föl hívásra megemberelték magukat a bégek és hoztak csapatokat is. Legtöbbet Zlatarevics. Majd ötezer derék legényt. Leginkább keresztény raját, kik közül sok volt ismét az önkéntes. Relics Márián szintén eljött, az alig egy havi házassága után. Felkötötte Morali pasa kardját és faluról-falura toborzott embereket a katolikusok körül.

Ezek készséggel követték hívását, mert a papjaik megengedték, hogy fegyvert fogjanak földes urukért. Így sikerült Máriának magának ezer emberrel nagyobb csapatot gyűjteni.

Husszeint meghatotta ez a ragaszkodás. Szomoruan mondta az öt körülvevő bégeknek:

— Sokat tanulhatnának a miéink e nyomorult jobbágyoktól. Csak azért szeretnek, mert emberséges voltam velük. És mi ez ahhoz képest, amit a magam hitsorszáért áldoztam!

Hadzsi Muj gyászos végéről vett értesülés után már másnap utra kelt Husszeinnak hada a Vitéz hegy alá, melyet szentnek tart a mohamedánság.

— Ott várom be az oszmánit — szölt Husszeinnak. Ha elveszek, ott veszek el én e szent helyen. Jó sirja lesz az a bosnyák vitéznek.

A vajdákat leverte a beszéd.

— Ne csüggedj, vezérüno, — bátoriták. Mi soha sem hagyunk el.

— Tudom, vitézeim! gyereim, — mondta Husszeinnak és lóra szállt, hogy Vitézre vezesse embereit. Ott vertek táborát, mert a hegy ejtőit könnyen lehetett megerősíteni. Ötödnapi ott volt Kara Mahmud előrse, egy megerősített lovas hadosztály. Utánuk a zöm, sorban, az arnauták és a nizámok. Déli idő volt. Husszeinnak riadót veretett és puskatüzzel kezdetét vette a csata.

Lassanként az egész hadsereg tűzvonalban állott. Erős tusa volt ez, Husszeinnak seregének jó állása volt a védelemre. Am az arnauták a kemény tusákra termelt kartonák. Ebben nincs párjuk. Kitartók, ügyesek, fortélyosak és szemtelenül bátrak, ha verekedni való kedvükben vannak, de hirtelenek. Volt rá esett, hogy ütöztek közben eserben hagyták vezérüket. De itt jól viselték magukat. Rátörték a bosnyákokra, de ezek keményen állták a támadást.

— Adjátok meg magatokat, kegyelmet kaptok. Ne vesszettek el hiába, — szólították az arnauták a bosnyákokat. De a bosnyákok nem tágitottak, hanem keményen lövöldöztek vissza.

Husszeinnak, Ali pasa a Kaura kapitány legelől járván a tűzben, bátorították őket. Hanem Husszeinnak serege balszárnyán, ahol a sarajevóiak állottak és a drinamenti bégek, gyengült az ellenállás.

Az arnauták a támadás elején mindjárt fojlyul ejtettek pár sarajevói agát és Kara Mahmud elé vitték őket. A vezir szabadon eresztette őket, hadd tegyék közhiéré, hogy Husszeinnak elveszett.

A vezir serege két akkora, mint a bosnyákok. Akinek kedves az élete, az adja meg magát. Erre életükkel kezdtek törődni a drinai bégek. A sarajevóiak pedig keresték az alkalmat a harc kerülésére.

Folyt. köv.

Találmányok és fogalmak

Keresünk folyton jó és szabadalommal védhető találmányokat átvenni és értékesíteni azonnali magas készpénz fizetéssel vagy nyereségrészesedéssel az egész szabadalom tartósága alatt.

Találmányok melyek még nem állnak hivatalos védelem alatt. Általunk eszközöltetnek, illetve megkerestetnek.

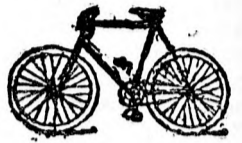
Ugyszintén minden szabadalomjogos és szabadalomműszaki ügyekben költségmentesen adunk felvilágosítást.

Ajánlatok intézendők: Patentanwalt Ingenieur Krug und Professor Aquilar Basel (Schweiz) Freistasse 32.

Szabadalmi hivatal találmányok és szabadalmak eszközzése és értékesítésére az összes országokban.

Akérdések duplaportóval láthatók el.

Kerékpár, varrógép,
gramafon, villamos-

sági cikkek és mindennemű alkatrészek állandó raktára. Nagy választék lemez-újdonságokban. Elvállalunk villamos felszereléseket, mindennemű mechanikai készülékek javítását, vas- és fémesztergályozást, zománcolást, nickelezést és az összes e szakmába vágó munkákat szakszerűen és pontosan készítjük.

Geller és Németh
Debreczen,
Hatvan-utca 8. szám.

Nyelv és irodalmi intézet

Debreczen, Piac-u. 9. sz.

Előleges értesítés.

Tisztelettel hozzuk a t. közönség tudomására, hogy intézetünket **folyó év szeptember hó 3-án** megnyitjuk és beiratásokat már most elfogadunk fentjelzett helyiségeinkben.

a) **Nyelvtanfolyamokra**: német angol, francia, olasz, esetleg a magyar nyelvre.

b) Német, francia, angol, olasz **kereskedelmi levelezésre**.

c) **világirodalom történet, művészet-történet és esztétikára**.

A nyelvtanfolyamokat a Berlitz-módszer szerint vezetjük, a tanítvány az első leckeórától kezdve csakis a megtanulandó nyelvet hallja beszélni. Nyelvtanáraink kiválóan képzett külföldi (ugyanazon nemzetbeli) tanárok. A többi tanfolyamokon ugyancsak elsőrendű tanárok oktatnak.

Tandíj havi 10 korona.

Magán és cserle-tanítás. Nappali és esti tanórák. Prospektusunkat ingyen és bérmentve küldjük.

Az igazgatóság.

Császárfürdő Budapestben.

Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kénes hévízü gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, uszodák-, török-, kő- és márványfürdők; hőlég-, szénsavas- és villamos vízfürdők. Ivó-kúra. 20 kényelmes lakosztály. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld

822

Az igazgatóság.

Eladó ház.

Vidékről beköltözőknek igen alkalmas új ház, szép nagy undorral, jó vizü kuttal igen közel a főutcához, olcsó törlesztéses kölcsön van rajta,

rendkívül előnyös

feltételekkel megvehető. Cim

o o a kiadóhivatalban. o o

Bankegyesület

részvénytársaság

Debreczen, Piac-utca 72. szám alatt.
Foglalkozik a banküzlet összes ágazataival.
Leszámítol váltókat, utalványokat, nyílt tételeket stb.
Törlesztéses vagy kamatozó kölcsönt nyújt bekebelezés mellett földbirtokokra és házakra.
Előleget ad értékpapírokra, árukra stb.
Átvész tőzsdei megbízásokat.
Elfogad betéteket könyvecskékre, folyó (chek) számlára, pénztárjegyekre és
Vállalkozik minden egyéb banküzlet kötésére.

Az igazgatóság.

Az iskolai év

kezdete alkalmából ajánljuk dusan felszerelt rakatárunkat a t. szülők szives figyelmébe. Fiu- és férfingek. Lábravalók és harisnyák. Nyakkendők, paplanok. Madracok és flanel takarók nagy választékban feltűnő olcsó szabott árakhoz:

Szabó Lajos Fiai

vászon-, divat és szőnyegárúháza Debreczen, Rózsa-utca.

Mindenféle

iskolai szerek

füzetek, rajztömbök, körzők, vonalozók stb. a legolcsóbb bevásárlási hely

Mihály Sámuel

papír üzletében, Piac-utca 30. szám.

A HAJDUMEGYEI MÉHÉSZEGYLET

MÉZ

TERMÉKEINEK MEGBIZOTT ELÁRUSÍTÓJA

DEUTSCH LAJOS

FÜSZERKERESKEDŐ PIAC-UTCZA 38.

1 kgr pergetett méz 1 kor. 20 fillér.

! 14—16 éves !

kifutó fiúk havi fizetéssel felvétetnek a kiadóhivatalban:
Arany János-utca 2-ik szám,
(Hungária kávéház).

Iskola cikkeket

könyvtáskákat, könyvszlijakat, tokk és tolltartókat, tentatartókat, palatáblát, írót, tollat és kölonokat osakis a

Párisi nagy bazárban

lehet olcsón vásárolni.

FAZEKAS IMRE

Villamos-világítás és Erőátviteli Vállalata az Egyesült Villamossági és Képgyár R. T. képviselője. Iroda Debreczen, Piac-utca 77. szám (az udvarban). — Telefon szám 567.

Elvállal Villamos Világítási berendezéseket, lakások, üzletek és egyéb helyiségek részére a legszolidabb kivitelben erőátviteli motorberendezéseket. Nyomdák, műhelyek, szivattyúk stb meghajtására a leghasznosabb kivitelben, Telefon és szobacsengő berendezéseket.

Szállít mindennemű szerelési anyagot, csilárokot, dynamó-gépeket, motorokat, műszereket. iv- és izzólámpákat dr. Just Wolfram lámpákat, Tervek és költségvetés díjtalan.

Dr. KARDOS SAMU

és dr. GABOR JENŐ

társ-ügyvédi irodája f. évi augusztus 16-tól kezdve Ipar- és Kereskedelmi Bank, Piac-u. 58. sz. a. palotájában I. emelet 14. ajtó szám alatt van.

Iskolás-

gyermek részére, kész fehéreneműek zsebrendők, harisnyák, paplanok, matracok, pokrócok, (flanell takarók) és ágyterítők legnagyobb választékban a legjutányosabb árakon kaphatók

Kardos László

vászon- és kelengye-üzletében

Debreczen, Kossuth-u. 9.

Telefon 210.

Telefon 210.

Földes Sándor

elektrotechnikai vállalata

Debreczen nagytrafik udvar.

Legolcsóbban és szakszerűen készít villamos világítási- erőátviteli berendezéseket, házi és magán telefonok, villanycsengők berendezését és évi jókarban tartását, valamint minden e szakmába vágó legkomplikáltabb munkát.

Okulárium

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 15. félemeleten. Wien, I. Kärntnerstrasse 39. Megfelelő szemüvegek ingyenes orvosi rendelés naponta 9 órától 7-ig Márkus dr. vezetése alatt. Szemüvegek és orrcsüptetők 3 koronától feljebb. Színházi és távesövek minden kivitelben dúslasztékban.

Zeis-Trieder látcsövek.

Boros hordók

és taposókádak használt

és új, minden nagyságban és

mennyiségben

o o kaphatók o o

Péterfia-utca 76.

Aki hirdetni akar

még pedig sikerrel, az forduljon az **Általános Tudóstó** (Leopold Gyula) hirdetési osztályához, B. pest, VII., Erzsébet körut 41., ahol hirdetések az összes létező bel- és külföldi hírlapokban és naptárakban kiváló szakértelemmel, lelkiismeretesen, pontosan és szolid árakon eszközölnek. Több mint 200 naptár kizárólagos képvisellete, vidéki lapok központi hirdetési osztálya számos hírlap kizárólagos kezelőse. Díszes újságkatalógus, képes naptárjegyzék felvilágosítással díjmentesen.

Mérnök-akadémia!

gépész, villany, építésmérnöknek és építésvezetőknek. Fővételi föltétel 6 gymnasium osztály, vagy hasonló előképzettség vagy szakiskolai végzettség. Bővebbet az utmutatóban.

WISMAR, am der Ostsee.

Erőt és ifjúságot

szerezhet ismét az elgyengült, idő előtt kimerült beteg, ha követi az ingyen könyvecskében f. sorolt utasításokat, mely könyvecskét alábbi címtől postán kérheti mindenki díjtalanul. Vhyra Társaság Budapest, V. Vaci körut 78. II. 14.

Borsajtók Boronyomó-zsákok

szőlőzuzé k,
faputtonok

raktára

Sesztina Lajos

vásztületében Piac-utca 23.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Díja: 10 szóig 40 fillér, minden további szó 4 fillér, vastagabb betűkkel asodott szó 6 fillér.

Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges levélbélyeg bektüldük.

Apró hirdetések előre fizetendők.

Ajanlat.

Peérban (Szilágymegyében) 100 véka finom faju téli alma helyben eladó. Értekezhetni Szent Anna-u. 32.

Vidéki városban közel Debrecenhez egy ház, jömenetelű Koresma, trafik fűszer üzlettel ellátva eladó, értekezés Csapó-utca 10.

6 db „LOLLER“ faju, kiváló repülési galamb jutányosan eladó Honvéd-u. 29. sz.

Mindennemű férfi és női kalapok tisztítását a legdivatosabb forma szerint és a legszébb kivitelben a legjutányosabb árak szerint készíti özv. Kiss Gáborné utóda BORZA ISTVÁN kalapos fizlete Debrecen, Főpiac, (Stenczinger ház). Cilinderek azonnal vasaltatnak.

Dlőszegi úton a hetedik kilométernél 16 köblös föld kiadó. A tanyában értekezhetni.

Eladó az Ondódon 29 öl szántóföld új épülettel a Vedres dűlőben, ára 3400 forint, 500 forint teherrel. Értekezhetni özvegy Cseresznyés Ferencnénél ugyanott.

1 raktár, 1 nagy pince száraz és tiszta, kiadó. Hatvan-utca 69. szám vásártér. Csicsó Lajosnál.

Egy fűszerüzlet olesón átadó más vállalat véget Kónya-telep 38.

3 db függőlámpa használt, eladó. Lindenfeld Ignac, Tizenháromváros-u. 14.

Jó fehéremű varró urnók pártfogását kéri. Cserepes u. 7.

Az Ebesen, a vérvölgyi megállónál, közvetlen a vasút mellett 32 és fél katasztrális hold föld a rajta levő épületekkel együtt eladó. Értekezni lehet: Miklós-utca 39. sz. a.

200 koronát fizetek azon vasutasnak, aki engem a forgalmi személyzethez betesz. Cim a kiadóhivatalban.

Polgári és elemi osztályu magánvizsgákra előkészítő okleveles tanítónő. Megkeresések a kiadóba kéretnek „Tanítónő“ jelíggel.

Legjobb anyaggal, legolcsóbban és legmegbízhatóan rendez be, helyben és vidéken, villamos villágítást, ivólámpákat, izzólámpákat, költségvetést díjtalanul

FÖLDVARI L.

Kossuth-utca 1. az udvarban. — Telefon 168. sz. — Tanuló felvétetik.

Német órákat kezdőknek, haladóknak, javító és magánvizsgálatra készülőknek nagyon jutányos árért ad, intelligens, képzett urleány. Cime a kiadóban.

Utcai

lapelárusítók

felvétetnek a kiadóhivatalban:

Debrecen, Aranv János-utca 2. sz.

Cimbalom pedálos, teljesen új, gazdagon díszítve, gyönyörű hanggal, melynek értéke 500 korona, most minden áron azonnal eladó. Darabos-utca 57.

Tankönyvek féláron.

Az összes fiu és leányiskolákban használandó tankönyvek az új tantervhez alkalmazva féláron kaphatók **Harmathy** antiquariumban, Fűvészkert-u. 14. Iskolataskák rendkívüli árszállítással.

Kereslet.

Álló íróasztal, továbbá copirprés és egy nagy íróasztal sürgősen megvételre kerestetik Lorántffy-utca 13.

Varróleányok női szabónőhöz felvétetnek. Fenyőce Zugó-u. 6.

Elszegényedett uri, vagy iparos leány három gyermek mellé kerestetik, a legkisebbik 5 éves; aki német nyelvet bír, előnyben részesül. Értekezhetni Attila-tér 3. szám.

Gazdatisztet keres Klein Testvérek Intézete Dégenfeld tér.

Ügyes és szolid varróleányok felvétetnek Vanger Sándor és társánál Battyányi-u. 1.

Egy jó családból való fiu tanulónak felvétetik Felegyházy János fűszer-üzletében Piac- és Miklós-utca sarok.

A bőr ápolása kötelesség az egészség érdekében s erre legalkalmasa szer a

MOLLITERGIN,

mely megőrzi a bőr (az arc- és kézbőrnek) üdeségét, hamvasságát, rózsaszínben játszó fehérséget. Megszünteti a kézvörösséget. Az eldurvult, kirepedezett és szélkifujta arcot vagy kezet, a legrövidebb idő alatt fehérré s puhává tesz! Póder alá is igen ajánlható! Hatása gyors és biztos! Mint bőrápoló szer páratlan! Teljesen fémmentes és ártalmatlan! Egy üveg MOLLITERGIN ára 1 K. Készítő helye s főraktára Mihalevics Jenő gyógyszerháza a „Kigyó“-hoz Debrecenben, Főpiac 31. sz. alatt, a Városházzal szemben.

Villamos-világítási és erőátviteli berendezések,

lakások, üzletek és egyéb helyiségek részére, legelőnyösebben és a legnagyobb szakértelemmel

a Ganz-féle Villamossági R. T.

debreceni építésvezetősége

(Piac-utca 72. sz.) által készítettnek.

Szakszerű felvilágosítással, tervezetekkel és költségvetéssel bárkinak díjtalanul szolgál. Villágítótestek, csillárók és szerelvényciklusok vas választék.

Telefon szám: 568. 1063

Donogán és Somossy

Menyasszonyi kelengye, szőnyeg, divatruháza

Debrecen,

✱ ✱ Kistemplombazár. ✱ ✱

Megérkeztek az őszi idény új-donságai női ruhakelmék — Flanelek — selymek — ruha-
o o o diszekben. o o o

Óriási választék!

Az

Ott Károly utóda

cég áruháza

Kossuth-utca 2. (városháza alatt)

feloszlik.

A raktáron levő jó mosó

zefirek

métere

17 es 19 krajcárért

lesznek elárusítva.

3

Kitünő hatásu vese- és hólyagbajoknál.

Szénsavdus, kellemes, savanykás ízű, vasmentesített.

✱ RENDKIVÜL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ. ✱
Üdít, gyógyít. Orvosilag ajánlva.

Ivógyógmódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitünő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség: Muschong buziasági gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn. Debreceni főraktár Grünberger és Gifok cégnél.